

Borgerpagt. Folketinget, 1240 København K, er den hurtigste vej til EU

En direkte inddragelse af de nationale parlamenter ville være den mest effektive måde at rodfæste EU-samarbejdet blandt de europæiske vælgere.

Af Anne Mette Vestergaard og Anna de Klauman

EU ER I TVIVL OM retningen for samarbejdet efter det franske og hollandske nej til forfatningstraktaten. Samtidig er traktatens videre skæbne sat på vågeblus, og der er endnu ikke dukket levedygtige alternativer op.

EU's ledere har søgt at vinde tid ved at lancere en tænkepause på topmødet i juni. Men eftertanke udelukker ikke handling, så det er vigtigt, at tænkepausen tages alvorligt, og tiden anvendes konstruktivt. Ethvert forsøg på at løse den nuværende krise vil ende resultatløst, hvis Europas politikere ikke formår at ændre kurs og fremover får borgerne inddraget i en debat om EU's beslutninger på et tidligere tidspunkt, end det i dag er tilfældet.

Folkeafstemningerne i Danmark og Frankrig i 1992 afslørede en udbredt skepsis over for den europæiske integrationsproces, og lige siden er EU gang på gang blevet opfordret til at nærme sig borgerne. Dette er tydeligvis ikke lykkedes, men der er mange konkrete muligheder for at engagere Europas borgere, der endnu ikke er afprøvet.

DE EUROPÆISKE POLITIKERE må bevise, at de denne gang mener det alvorligt, når de igen lader forstå, at de vil nå ud til Europas borgere. Derfor foreslår vi, at de politiske ledere skaber en egentlig ramme for demokrati for Europas borgere. En sådan 'pagt' eller 'kontrakt' for borgerne skal involvere alle EU's institutioner og række videre end blot en hensigtserklæring.

Vedtagelse af pagten må indebære bindende løfter fra alle involverede politiske aktører. Initiativet kunne passende lanceres af Europaparlamentet som direkte valgt repræsentant for EU's borgere. Politiske partier samt nationale, regionale og kommunale aktører må involveres, så de kan sikre legitimitet og gennemslagskraft.

Det centrale mål for borgerpagten vil være at skabe bedre betingelser for en offentlig debat om EU's fremtid. Pagten skal levere synlige og konkrete resultater, som kan give borgerne mulighed for at holde beslutningstagerne fast på deres politiske ansvar og præge diskussionerne og beslutningerne i EU. Pagten skal give en europæisk dimension til den offentlige debat. Dels ved at forbedre de 'vertikale' forbindelser mellem det kommunale, regionale, nationale og europæiske niveau, dels ved at sikre 'horisontale' forbindelser mellem de forskellige nationale fora.

Følgende elementer kunne indgå i pagten:

- EU skal sikres en stærkere forankring i de nationale parlamenter, der fortsat er den vigtigste politiske arena for de fleste europæere. De nationale parlamenter må

engagere sig i alle de EU-initiativer, der interesserer og bekymrer borgerne. Det gælder f.eks. service-direktivet og forslag om terrorbekæmpelse. Det er uholdbart, at der ofte først opstår en debat om EU initiativer i medlemsstaterne på så sent et tidspunkt, at borgere ender med at føle, at anonyme bureaukrater trækker beslutningerne ned over hovedet på dem. Debatten i de nationale parlamenter skal efterfølgende fødes ind i beslutningsprocessen på EU-niveau.

- Offentlige EU-debatter bør i alle medlemslande inddrage politikere og borgere fra andre EU-lande. Disse debatter kunne lade sig inspirere af den model, der eksisterer i Irland, hvor man har etableret et 'Nationalt Forum om Europa'. Debatterne bør ikke fremme et bestemt synspunkt. Der må overvejes nye former for deltagelsesdemokrati både på det nationale og det europæiske niveau, som f.eks. konsensus-konferencer, folkehøringer og etablering af grænseoverskridende netværk mellem EU's borgere.
- Europaparlamentarikere, kommissærer og EU-topembedsmænd bør deltage i de nationale debatter, og give den brede offentlighed en bedre ide om deres arbejde. Det skal gøres klarere, hvordan EU fungerer, og hvad EU kan og ikke kan.
- En gang om året kunne Europaparlamentet være vært for europæiske og nationale politikere for at diskutere de overordnede retningslinjer for vigtige aktuelle emner på den europæiske dagsorden.

DISSE FORSLAG KUNNE suppleres med nogle af de ukontroversielle elementer fra forfatningstraktaten, som ikke kræver en traktatændring. Det kunne være nyskabelser, der ville styrke demokratiet og gennemsigtigheden i EU, som f.eks. borgerinitiativet, åbne afstemninger i ministerrådet og mere magt til de nationale parlamenter.

Disse forslag er ikke udtømmende. Formålet er at illustrere, hvad der kunne være muligt, hvis der afsættes ressourcer, og hvis politisk vilje vinder over det nuværende indtryk af krise og rådvildhed. Den foreslåede pagt skulle gerne bidrage til, at borgerne får opbygget en følelse ejerskab i forhold til EU.

Anne Mette Vestergaard er Europapolitisk chefrådgiver og Anna de Klauman er forskningsassistent ved Dansk Institut for Internationale Studier.

Borgerpagt

I samarbejde med medlemmer af et netværk af europæiske forskningsinstitutter, European Policy Institutes Network (EPIN), har Anne Mette Vestergaard og Anna de Klauman udarbejdet idéen om en 'borgerpagt'. De andre medlemmer er:

- Sebastian Kurpas, Julia De Clerck-Sachsse, Marco Incerti og Justus Schönlau

(Centre for European Policy Studies), Bruxelles

- Daniel Keohane (Centre for European Reform), London
- Martin Koopmann (Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik), Berlin
- José I. Torreblanca (Real Instituto Elcano), Madrid
- David Král (Europeum), Prag
- Gaëtane Ricard-Nihoul (Notre Europe), Paris
- Fredrik Langdal (Svenska Institutet for Europapolitiska Studier), Stockholm
- Ben Crum (Vrije Universiteit), Amsterdam